CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
YVES BOT
prezentate la 6 martie 2008 [1]

1. Prezentele cauze au ca obiect recursurile formulate de Republica Federală Germania, precum și de Glunz AG și de OSB Deutschland GmbH [2] împotriva Hotărârii Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene din 1 decembrie 2004, Kronofrance/Comisia [3]. Prin hotărârea atacată, Tribunalul a anulat Decizia Comisiei din 25 iulie 2001 cu privire la un ajutor pe care Republica Federală Germania intenționa să îl acorde întreprinderii Glunz [4]. În decizia în litigiu, Comisia Comunităților Europene a considerat, în urma examinării preliminare prevăzute la articolul 88 alineatul (3) CE, că măsura în cauză constituia un ajutor compatibil cu piața comună și nu era necesar să ridice obiecții în privința acordării acestuia.

2. Aceste recursuri ridică, în esență, două probleme juridice.

3. Prima problemă este legată de întinderea drepturilor recunoscute „persoanelor interesate" în cadrul procedurii de verificare a ajutoarelor de stat. Curții i se solicită, din nou, să examineze condițiile de admisibilitate aplicabile acțiunilor în anulare îndreptate împotriva unei decizii a Comisiei adoptate în temeiul articolului 88 alineatul (3) CE.

4. A doua problemă privește interpretarea dată de Tribunal Cadrului multisectorial privind ajutorul regional pentru proiecte mari de investiții, adoptat de Comisie printr-o comunicare din 7 aprilie 1998 [5]. Acest cadru stabilește modalitățile de calcul al „intensității maxime admisibile" a ajutoarelor regionale pentru investiții. Cadrul prevede, în acest sens, diferite criterii de evaluare, unul dintre acestea fiind nivelul concurenței pe piață. Modul în care a fost calculat acest factor de către Comisie este cel care se află în discuție în prezentele cauze. Curtea este sesizată, printre altele, cu problema dacă Tribunalul, verificând aprecierea Comisiei în privința metodei de evaluare a acestui factor, a respectat limitele competenței sale și dacă nu a săvârșit, în orice caz, o eroare de drept în interpretarea normelor stabilite de cadrul menționat.

1 — Limba originală: franceza.

2 — Denumite în continuare „Glunz" și, respectiv, „OSB".

3 — T-27/02, Rec., p. II-4177, denumită în continuare „hotărârea atacată".

4 — JO C 333, p. 7, denumită în continuare „decizia în litigiu". Textul deciziei adresate autorităților germane este disponibil în versiunea lingvistică autentică, și anume în limba germană, pe site-ul http://ec.europa.eu/community_law/state_aids/comp-2000/n517-00.pdf

5 — JO C 107, p. 7, denumit în continuare „cadrul multisectorial".

5. În prezentele concluzii, vom propune Curții să respingă aceste recursuri.

I — Cadrul juridic comunitar

9. Vom prezenta, în primul rând, articolele relevante din Tratatul CE înainte de a preciza dispozițiile aplicabile din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 [10], precum și liniile directoare stabilite prin cadrul multisectorial.

6. Vom susține, în primul rând, că Tribunalul nu a săvârșit o eroare de drept în cadrul examinării admisibilității acțiunii introduse de Kronofrance SA [6]. Vom arăta, în această privință, că Tribunalul a aplicat corect jurisprudența Curții rezultată din Hotărârea Cook/Comisia [7], precum și din Hotărârea Matra/Comisia [8], confirmată ulterior prin Hotărârea din 13 decembrie 2005, Comisia/Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum [9].

A — *Tratatul*

10. Potrivit articolului 87 CE, ajutoarele acordate de statele membre sau prin intermediul resurselor de stat, sub orice formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența intracomunitară, fac obiectul unei interdicții de principiu care este însoțită de derogările prevăzute la articolul 87 alineatele (2) și (3) CE.

7. Vom demonstra ulterior de ce, în opinia noastră, Tribunalul poate să exercite un control deplin asupra aprecierii Comisiei cu privire la metoda de calcul al intensității maxime admisibile a ajutorului.

8. În sfârșit, vom expune motivele pentru care, în opinia noastră, Tribunalul era îndreptățit să considere că în calculul factorului privind nivelul concurenței este necesar să se țină cont nu numai de capacitățile structurale ale pieței, ci și de existența unui declin al acesteia.

11. Articolul 87 alineatul (2) CE enumeră ajutoarele compatibile de plin drept cu piața comună. Este vorba de ajutoarele cu caracter social acordate consumatorilor individuali, cu condiția ca acestea să fie acordate fără discriminare în funcție de originea produselor, de ajutoarele destinate reparării pagubelor provocate de calamități naturale sau de alte evenimente extraordinare, precum și de ajutoarele acordate anumitor regiuni

6 — Denumită în continuare „Kronofrance”.
7 — Hotărârea din 19 mai 1993 (C-198/91, Rec., p. I-2487).
8 — Hotărârea din 15 iunie 1993 (C-225/91, Rec., p. I-3203).
9 — C-78/03 P, Rec., p. I-10737.
10 — Regulamentul din 22 martie 1999 al Consiliului de stabilire a normelor de aplicare a articolului [88 CE] (JO L 83, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 41).

ale Republicii Federale Germania afectate de divizarea Germaniei, în măsura în care acestea sunt necesare pentru compensarea dezavantajelor economice cauzate de divizarea teritoriului acestui stat membru.

12. Articolul 87 alineatul (3) CE prevede, la rândul său, ajutoarele care pot fi considerate compatibile cu piața comună. Printre acestea figurează ajutoarele destinate să favorizeze dezvoltarea economică a regiunilor în care există un grad de ocupare a forței de muncă extrem de scăzut.

13. Pentru a asigura punerea în aplicare a acestor dispoziții, tratatul și, în special, articolul 88 CE instituie o procedură de verificare, precum și de aprobare prealabilă a ajutoarelor de stat în care rolul central revine Comisiei.

14. Articolul 88 alineatul (2) CE conferă, astfel, Comisiei misiunea de a aprecia compatibilitatea ajutoarelor cu prevederile articolului 87 CE. În temeiul primului paragraf al acestei dispoziții, „[î]n cazul în care, după ce părților în cauză li s-a solicitat să-și prezinte observațiile, Comisia constată că ajutorul acordat de un stat sau prin intermediul resurselor de stat nu este compatibil cu piața comună în conformitate cu articolul 87 sau că acest ajutor este utilizat în mod abuziv, aceasta hotărăște desființarea sau modificarea ajutorului de către statul în cauză în termenul stabilit de Comisie”.

15. Articolul 88 alineatul (3) CE, la rândul său, impune statelor membre să notifice Comisiei proiectele care urmăresc să instituie sau să modifice ajutoarele și interzice punerea în aplicare a unor astfel de proiecte înainte de pronunțarea de către Comisie a unei decizii în conformitate cu articolul 88 alineatul (2) primul paragraf CE.

16. Astfel, după cum vom arăta în cadrul analizei noastre, procedura de verificare prevăzută la articolul 88 CE cuprinde două etape, și anume examinarea preliminară a măsurii preconizate și, dacă este cazul, în condițiile în care Comisia se îndoiește de compatibilitatea acestei măsuri cu piața comună, o investigare mai aprofundată, destinată să permită Comisiei să obțină informații complete cu privire la toate datele cauzei [11]. În acest scop, în conformitate cu articolul 88 alineatul (2) CE, Comisia trebuie să solicite părților interesate să-și prezinte observațiile.

17. În sfârșit, articolul 89 CE abilitează Consiliul Uniunii Europene să adopte toate regulamentele utile pentru aplicarea articolelor 87 CE și 88 CE. În temeiul acestei abilitări, Consiliul a adoptat Regulamentul nr. 659/1999.

11 — A se vedea în special Hotărârea din 2 aprilie 1998, Comisia/Sytraval și Brink's France (C-367/95 P, Rec., p. I-1719, punctele 36 și 38).

B — *Regulamentul nr. 659/1999*

18. Regulamentul nr. 659/1999 a codificat practica Comisiei în ceea ce privește competențele conferite acesteia prin articolul 88 CE. Acest regulament stabilește norme precise, care au fost redactate în conformitate cu jurisprudența Curții [12].

19. Astfel, articolul 1 litera (h) din Regulamentul nr. 659/1999 reia, în termeni aproape identici, definiția dată de Curte noțiunii „persoană interesată", noțiune care, amintim, se află în centrul prezentelor cauze. În Hotărârea din 14 noiembrie 1984, Intermills/Comisia [13], Curtea a considerat că persoanele interesate sunt persoanele, întreprinderile sau asociațiile ale căror interese au fost eventual afectate de acordarea unui ajutor, cu alte cuvinte, în special întreprinderile concurente și organizațiile profesionale [14]. Articolul 1 litera (h) din acest regulament definește noțiunea „persoană interesată" ca fiind „orice stat membru și orice persoană, întreprindere sau asociație de întreprinderi ale căror interese pot fi afectate de acordarea unui ajutor, în special beneficiarul ajutorului, întreprinderile concurente și asociațiile profesionale".

20. În ceea ce privește articolul 4 din regulamentul menționat, acesta se referă la examinarea preliminară pe care Comisia trebuie să o efectueze în cazul în care un stat membru îi notifică un proiect care urmărește instituirea sau modificarea unui ajutor.

21. Potrivit acestei dispoziții, Comisia poate adopta trei tipuri de decizii. Aceasta poate decide că măsura notificată nu constituie un ajutor. Comisia poate constata, de asemenea, că nu există îndoieli privind compatibilitatea unei măsuri notificate cu piața comună și decide să nu ridice obiecții cu privire la acordarea ajutorului în cauză. În sfârșit, Comisia poate decide să inițieze procedura oficială de investigare prevăzută la articolul 88 alineatul (2) CE, dacă proiectul de ajutor notificat suscită îndoieli cu privire la compatibilitatea sa cu piața comună.

C — *Cadrul multisectorial*

22. În cadrul aprecierii sale cu privire la compatibilitatea ajutoarelor regionale, Comisia este obligată să ia în considerare, pe lângă efectele pozitive asupra dezvoltării regiunii, și repercusiunile pe care aceste

12 — Considerentul (2) al regulamentului.

13 — 323/82, Rec., p. 3809.

14 — Punctul 16. Această definiție a fost reluată de Curte, în special, în Hotărârile citate anterior Cook/Comisia (punctul 24), Matra/Comisia (punctul 18) și Comisia/Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum (punctul 36).

ajutoare le pot avea asupra situației economice a anumitor sectoare [15].

23. Acesta este scopul pentru care Comisia a adoptat cadrul multisectorial. Acest cadru conține liniile directoare care permit Comisiei să calculeze, de la caz la caz, intensitatea maximă admisibilă a ajutoarelor regionale pentru investiții [16].

24. Intensitatea maximă a ajutorului este calculată după metodologia prevăzută la punctul 3 din cadrul menționat. Acest calcul necesită, în primul rând, stabilirea „plafonului regional" al ajutorului (factorul R), ce corespunde intensității maxime a ajutorului pe care o întreprindere mare îl poate obține în regiunea vizată, având în vedere schema de ajutor regional autorizată în vigoare la data notificării. Dacă este vorba de un ajutor individual, va fi aplicat plafonul ajutorului fixat pentru zona avută în vedere. În continuare, acest calcul necesită stabilirea a trei coeficienți corectori ce corespund, în primul rând, nivelului concurenței în sectorul avut în vedere (factorul T), în al doilea rând, raportului capital/muncă (factorul I) și, în al treilea rând, impactului regional al ajutorului asupra economiei regiunii vizate (factorul M). Astfel, intensitatea maximă admisibilă a ajutorului este calculată prin aplicarea acestor trei coeficienți corectori plafonului regional al ajutorului (factorul R).

25. În conformitate cu punctele 3.2 și 3.3 din cadrul multisectorial, factorul privind nivelul concurenței urmărește să stabilească dacă proiectul notificat va fi pus în aplicare într-un sector sau într-un subsector care este afectat de o supracapacitate structurală. Pentru a stabili dacă există sau nu există o astfel de supracapacitate, Comisia compară, la nivelul Comunității Europene, rata medie de utilizare a capacităților de producție ale industriei manufacturiere în ansamblul său și rata de utilizare a capacităților din (sub) sectorul în cauză. Comisia se raportează la ultimii cinci ani pentru care sunt disponibile date [17].

26. În continuare, punctul 3.4 din cadrul multisectorial este redactat după cum urmează:

„În cazul în care datele privind utilizarea capacităților sunt insuficiente, Comisia verifică dacă investițiile avute în vedere sunt realizate pe o piață în declin. În acest scop, aceasta va compara evoluția consumului

15 — A se vedea în special punctul 6 din Prima rezoluție din 20 octombrie 1971 a reprezentanților guvernelor statelor membre reuniți în cadrul Consiliului privind schemele generale de ajutoare regionale (JO C 111, p. 1), punctele 10-12 din Comunicarea Comisiei privind schemele de ajutoare regionale (JO 1979, C 31, p. 9), precum și punctul I 6 a doua și a treia liniuță din Comunicarea Comisiei privind metoda de aplicare a articolului [87 alineatul (3) literele (a) și (c) CE] în ceea ce privește ajutoarele regionale (JO 1988, C 212, p. 2).

16 — Punctul 1.4 din cadrul multisectorial. Proiectele supuse obligației de notificare sunt definite la punctul 2.1 din acest cadru.

17 — Conform punctului 7.7 din cadrul multisectorial, Comisia apreciază că există o supracapacitate structurală dacă, în medie, în ultimii cinci ani, rata de utilizare a capacităților (sub)sectorului în cauză este inferioară cu mai mult de două puncte procentuale celei a sectorului manufacturier în ansamblu. O supracapacitate structurală este considerată gravă dacă diferența față de media sectorului manufacturier depășește cinci puncte procentuale.

aparent al produsului sau al produselor în cauză […] cu rata de creştere a industriei manufacturiere în ansamblu la nivelul [Spaţiului Economic European (denumit în continuare «SEE»)][18].” [traducere neoficială]

27. În sfârşit, în temeiul punctului 3.10.1 din cadrul menţionat, patru coeficienţi corectori sunt aplicabili factorului privind nivelul concurenţei. Valoarea acestor coeficienţi depinde de următoarele criterii de evaluare:

„(i) Proiectul implică o creştere a capacităţii într-un sector caracterizat printr-o gravă supracapacitate structurală şi/sau un declin absolut al cererii: 0,25

(ii) Proiectul implică o creştere a capacităţii într-un sector caracterizat printr-o supracapacitate structurală şi/sau o piaţă în declin şi susceptibilă să consolideze o parte din piaţa ridicată: 0,50

(iii) Proiectul implică o creştere a capacităţii într-un sector caracterizat printr-o supracapacitate structurală şi/sau o piaţă în declin: 0,75

(iv) Niciun efect negativ probabil din punctul de vedere al ipotezelor (i)-(iii): 1,00” [traducere neoficială]

28. Potrivit cadrului multisectorial, piaţa relevantă a produselor în cauză pentru evaluarea cotei de piaţă cuprinde produsele prevăzute în proiectul de investiţii, precum şi, dacă este necesar, produsele considerate substituibile de către producător sau de către consumator. În ceea ce priveşte piaţa geografică, aceasta cuprinde, în principiu, SEE sau, după caz, orice parte considerabilă a teritoriului SEE în cazul în care condiţiile de concurenţă din acea parte diferă în mod considerabil de cele care prevalează în restul SEE [19].

II — Situaţiile de fapt în prezentele cauze

29. Situaţiile de fapt, astfel cum reies din hotărârea atacată, pot fi rezumate după cum urmează.

18 — Potrivit punctului 7.8 din cadrul multisectorial, piaţa produselor în cauză va fi considerată ca fiind în declin atunci când rata de creştere anuală medie a consumului aparent în cursul ultimilor cinci ani este în mod substanţial inferioară (cu mai mult de 10 %) mediei anuale a industriei manufacturiere în ansamblu la nivelul SEE, cu condiţia ca rata de creştere referitoare la cererea pentru acest sau pentru aceste produse să nu manifeste o puternică tendinţă ascendentă. O piaţă în declin absolut înseamnă o piaţă pe care rata de creştere anuală medie a consumului aparent este negativă în ultimii cinci ani.

19 — Punctul 7.6 din cadrul multisectorial.

30. Glunz, întreprindere germană beneficiară a ajutoarelor în cauză, și Kronofrance, întreprindere franceză reclamantă în primă instanță, produc și comercializează amândouă panouri din lemn.

31. Prin scrisoarea din 4 august 2000, Republica Federală Germania a notificat Comisiei un proiect de ajutor pentru investiții cu o intensitate de 35 % (mai precis 69 797 988 de euro în total) în favoarea societăților Glunz și OSB pentru construirea unui centru integrat de prelucrare a lemnului la Nettgau, în landul Saxonia-Anhalt.

32. Comisia a apreciat că măsura notificată reprezintă un ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) CE și că aceasta trebuie evaluată în temeiul cadrului multisectorial. În conformitate cu normele prevăzute de acest cadru, Comisia a stabilit intensitatea maximă a ajutorului pe care respectivele întreprinderi îl puteau primi în această regiune, apreciind fiecare dintre coeficienții corectori (factorii T, I și M).

33. Referitor la evaluarea coeficientului aplicabil în ceea ce privește nivelul concurenței, Comisia a amintit că, în conformitate cu punctele 3.3 și 3.4 din cadrul menționat, trebuie să își limiteze analiza la a stabili dacă există sau nu există supracapacități structurale în sectorul în cauză, în cazul în care datele referitoare la rata de utilizare a capacităților sunt suficiente. Considerând că cele două produse fabricate de Glunz reprezintă o parte foarte importantă din ansamblul producției de panouri de lemn din Europa și raportându-se la nivelul cel mai scăzut al clasificării generale a activităților economice din Comunitățile Europene [20], Comisia a ales să își întemeieze analiza pe datele referitoare la rata de utilizare a capacităților clasei 20.20 din nomenclatorul menționat, care cuprinde fabricarea panourilor din lemn în perioada cuprinsă între 1994 și 1998. Comisia a concluzionat că proiectul de investiții în cauză urma să determine o creștere a capacităților într-un sector în care nu există supracapacități, fapt care a justificat aplicarea coeficientului corector egal cu 1 factorului privind nivelul concurenței.

34. Pe baza unei evaluări a ajutorului notificat în raport cu criteriile stabilite în cadrul multisectorial, Comisia a arătat motivele pentru care a considerat că proiectul de ajutor pentru investiții preconizat de Republica Federală Germania era conform cu intensitatea maximă a ajutorului aprobat [21]

35. La 25 iulie 2001, Comisia a decis, așadar, în temeiul articolului 4 alineatul (3) din Regulamentul nr. 659/1999, să nu ridice obiecții cu privire la acordarea ajutorului în cauză.

20 — Această clasificare a fost stabilită prin Regulamentul (CEE) nr. 3037/90 al Consiliului din 9 octombrie 1990 privind clasificarea statistică a activităților economice în Comunitatea Europeană (JO L 293, p. 1, Ediție specială, 02/vol. 4, p. 216), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CEE) nr. 761/93 al Comisiei din 24 martie 1993 (JO L 83, p. 1).

21 — Potrivit Comisiei, factorii aplicabili prezentelor cauze trebuiau să fie stabiliți la:
- 35 % în ceea ce privește intensitatea maximă aprobată în landul Saxonia-Anhalt;
- 1 pentru factorul T, ținând seama de nivelul concurenței pe piața panourilor din lemn;
- 0,8 pentru factorul I (raportul capital/muncă);
- 1,5 pentru factorul M, având în vedere impactul ajutorului preconizat,

mai precis o intensitate maximă admisibilă de 42 % (35 % × 1 × 0,8 × 1,5).
A se vedea punctele 8-14 din decizia în litigiu și punctul 14 din hotărârea atacată.

III — Procedura în faţa Tribunalului şi hotărârea atacată

36. Prin cererea depusă la grefa Tribunalului la 4 februarie 2002, Kronofrance a formulat o acţiune având ca obiect anularea deciziei în litigiu. Prin Ordonanţa Tribunalului din 10 septembrie 2002, a fost admisă cererea de intervenţie formulată de Glunz şi de OSB în susţinerea concluziilor Comisiei.

37. În hotărârea atacată, Tribunalul, după ce a declarat acţiunea formulată de Kronofrance ca fiind admisibilă şi întemeiată, a anulat decizia în litigiu.

38. Reiese din această hotărâre că intervenientele şi Comisia au invocat, în şedinţă, o excepţie de inadmisibilitate a acţiunii întemeiată pe lipsa calităţii procesuale a Kronofrance. Acestea au susţinut că decizia în litigiu nu privea Kronofrance în mod individual, în măsura în care poziţia sa pe piaţă nu era afectată în mod substanţial de ajutorul în cauză.

39. Prin urmare, Tribunalul a procedat, la punctele 29-46 din hotărârea menţionată, la examinarea admisibilităţii acţiunii.

40. În temeiul unei jurisprudenţe constante, Tribunalul a amintit, mai întâi, la punctul 32 din hotărârea atacată, că este necesar să se facă o distincţie între cele două etape ale procedurii de verificare a ajutoarelor de stat, şi anume examinarea preliminară a măsurii şi procedura oficială de investigare [22]. Prima dintre aceste etape ar permite Comisiei să îşi formeze o primă opinie cu privire la compatibilitatea ajutorului, în timp ce a doua etapă i-ar permite să obţină informaţii complete cu privire la datele cauzei şi ar obliga-o, în acest sens, să solicite părţilor interesate să îşi prezinte observaţiile. Tribunalul a indicat, de altfel, la punctul 33 din această hotărâre, că, în cazul în care Comisia constată doar în temeiul examinării preliminare a ajutorului că acesta este compatibil cu piaţa comună, beneficiarii garanţiilor procedurale prevăzute la articolul 88 alineatul (2) CE nu pot obţine respectarea acestora decât dacă dispun de posibilitatea de a contesta această decizie în faţa instanţei comunitare [23].

41. În consecinţă, Tribunalul a dedus, la punctul 34 din hotărârea atacată, că:

„[…] atunci când, prin intermediul unei acţiuni în anulare a unei decizii a Comisiei adoptate în urma unei examinări preliminare, un reclamant urmăreşte să obţină

22 — Tribunalul face referire la Hotărârile citate anterior Cook/Comisia (punctul 22), Matra/Comisia (punctul 16), Comisia/Sytraval şi Brink's France (punctul 38), precum şi la Hotărârea Tribunalului din 13 ianuarie 2004, Thermenhotel Stoiser Franz şi alţii/Comisia (T-158/99, Rec., p. II-1, punctul 57).

23 — Tribunalul face referire la Hotărârile citate anterior Cook/Comisia (punctul 23), Matra/Comisia (punctul 17), Comisia/Sytraval şi Brink's France (punctul 47), precum şi Thermenhotel Stoiser Franz şi alţii/Comisia (punctul 69).

respectarea garanțiilor procedurale prevăzute la articolul 88 alineatul (2) CE, simplul fapt că acesta are calitatea de persoană interesată în sensul acestei dispoziții este suficient pentru a se considera ca aceasta îl privește în mod direct și individual în sensul articolului 230 al patrulea paragraf CE[24] […]"

42. Tribunalul a examinat, prin urmare, dacă reclamanta poate fi considerată persoană interesată în sensul articolului 1 litera (h) din Regulamentul nr. 659/1999. În urma unei analize privind poziția concurențială a Kronofrance pe piața panourilor din lemn, Tribunalul s-a pronunțat, la punctul 44 din hotărârea atacată, în sensul că reclamanta este o concurentă a întreprinderii beneficiare a ajutorului și că, în această calitate, este o persoană interesată.

43. În consecință, instanța comunitară a declarat acțiunea admisibilă[25].

44. În continuare, Tribunalul a procedat la analiza motivelor invocate de Kronofrance. Aceasta din urmă a invocat, pe fond, patru motive de anulare întemeiate, în primul rând, pe încălcarea articolului 87 CE și a cadrului multisectorial, în al doilea rând, pe încălcarea articolului 88 alineatul (2) CE, în al treilea rând, pe un abuz de putere și, în al patrulea rând, pe încălcarea obligației de motivare.

45. Tribunalul a considerat că primul motiv invocat de Kronofrance este întemeiat și, pentru acest motiv, a anulat decizia în litigiu.

46. Prin intermediul acestui prim motiv, Kronofrance contestă aprecierea Comisiei cu privire la intensitatea maximă admisibilă a ajutorului de stat și, în special, cu privire la coeficientul corector aplicabil factorului privind nivelul concurenței (factorul T). Aceasta reproșează, în special, Comisiei că nu a verificat dacă investițiile preconizate urmau să se efectueze pe o piață în declin și că s-a mulțumit cu o analiză a capacităților structurale ale sectorului.

47. După ce a amintit, la punctul 79 din hotărârea atacată, întinderea marjei de apreciere de care dispune Comisia în cadrul exercitării verificării ajutoarelor de stat, Tribunalul a examinat dacă aceasta nu a săvârșit o eroare de drept în interpretarea și în punerea în aplicare a cadrului multisectorial.

48. Deși, la punctul 89 din această hotărâre, Tribunalul a admis că respectivul cadru poate fi înțeles în sensul invocat de Comisie dacă se ia în considerare numai modul său de redactare, instanța s-a pronunțat, totuși, în sensul că acest text trebuie interpretat în lumina articolului 87 CE și a obiectivului pe care acesta îl urmărește, și anume acela al unei concurențe nedenaturate pe piața comună.

24 — Tribunalul face referire la Hotărârile citate anterior Cook/Comisia (punctele 23-26), Matra/Comisia (punctele 17-20), precum și la Hotărârea Tribunalului din 15 septembrie 1998, BP Chemicals/Comisia (T-11/95, Rec., p. II-3235, punctele 89 și 90).

25 — Punctul 46 din hotărârea atacată.

49. La punctele 90-95 din hotărârea menționată, Tribunalul a examinat conținutul punctelor 3.2-3.10 din cadrul multisectorial. La punctul 96 din hotărârea atacată, Tribunalul a dedus că aplicarea unui coeficient corector egal cu 1 în ceea ce privește nivelul concurenței implică constatarea prealabilă atât a lipsei unei supracapacități structurale a sectorului în cauză, cât și a unei piețe în declin. În acest sens, Tribunalul a evidențiat specificitatea acestor două criterii de evaluare.

50. În aceste condiții, Tribunalul a considerat, la punctul 97 din hotărârea atacată, că prima teză a punctului 3.4 din cadrul multisectorial trebuie interpretată în sensul că, „în cazul în care datele privind utilizarea capacităților sectorului în cauză nu permit să se concluzioneze în sensul existenței unei supracapacități structurale, Comisia trebuie să verifice dacă piața în cauză se află în declin".

51. În consecință, Tribunalul a considerat, la punctul 103 din hotărârea atacată, că, prin aplicarea unui coeficient corector egal cu 1 factorului privind nivelul concurenței fără să fi verificat în prealabil dacă proiectul de ajutor în cauză nu urma să se realizeze pe o piață în declin, Comisia a săvârșit o eroare de drept, încălcând articolul 87 CE și cadrul multisectorial.

52. Tribunalul s-a pronunțat în sensul că este necesar, prin urmare, să fie admise concluziile prezentate de Kronofrance și să fie anulată decizia în litigiu.

IV — Procedura în fața Curții și concluziile părților

53. Prin cererile depuse la grefa Curții la 16 și, respectiv, la 18 februarie 2005, Republica Federală Germania, precum și Glunz și OSB au formulat prezentele recursuri.

54. Prin Ordonanța președintelui Curții din 13 octombrie 2005, cauzele C-75/05 P și C-80/05 P au fost conexate pentru buna desfășurare a procedurii orale și în vederea pronunțării hotărârii.

55. Recurentele solicită Curții anularea hotărârii atacate și respingerea acțiunii formulate de Kronofrance. Glunz și OSB solicită, de asemenea, dacă este cazul, trimiterea cauzei spre rejudecare Tribunalului.

56. Recurentele solicită, în sfârșit, obligarea Kronofrance la plata cheltuielilor de judecată aferente atât recursurilor, cât și acțiunii introduse în fața Tribunalului.

57. În fiecare dintre prezentele cauze, Comisia solicită anularea hotărârii atacate. Aceasta solicită Curții respingerea acțiunii formulate de Kronofrance ca inadmisibilă și, în subsidiar, ca neîntemeiată, precum și

obligarea acesteia din urmă la plata cheltuielilor de judecată efectuate atât în primă instanță, cât și în cadrul recursurilor.

58. În aceste două cauze, Kronofrance solicită respingerea recursurilor și obligarea recurentelor la plata cheltuielilor de judecată aferente atât recursurilor introduse în fața Curții, cât și acțiunii introduse în fața Tribunalului.

V — Analiză juridică

59. În opinia noastră, recurentele invocă patru motive în susținerea recursului formulat.

60. Prin intermediul primului motiv, Republica Federală Germania, precum și Glunz și OSB susțin că hotărârea atacată este viciată de o eroare de drept în măsura în care Tribunalul a declarat admisibilă acțiunea formulată de Kronofrance.

61. Prin intermediul celui de al doilea motiv, care este format, în opinia noastră, din două aspecte, recurentele contestă natura și întinderea controlului jurisdicțional efectuat de Tribunal asupra aprecierii Comisiei cu privire la calculul factorului referitor la nivelul concurenței pe piață. Acestea susțin că Tribunalul a încălcat limitele impuse controlului său jurisdicțional și a interpretat în mod eronat cadrul multisectorial.

62. Prin intermediul celui de al treilea motiv, Republica Federală Germania, precum și Glunz și OSB susțin că Tribunalul nu a respectat măsurile de organizare a procedurii și, în special, articolul 64 din Regulamentul de procedură al Curții.

63. În sfârșit, prin intermediul celui de al patrulea motiv, Glunz și OSB susțin că hotărârea atacată încalcă articolul 230 al doilea paragraf CE, deoarece depășește motivele invocate în susținerea acțiunii în anulare introduse de Kronofrance.

64. Înainte de a ne pronunța cu privire la temeinicia acestor motive, dorim să facem o observație cu caracter introductiv privind limitele controlului jurisdicțional exercitat de Curte în cadrul unui recurs.

65. Astfel, amintim că, potrivit articolului 225 alineatul (1) CE și articolului 58 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție, recursul se limitează la chestiuni de drept. Acesta trebuie să fie întemeiat pe motive de lipsă de competență a Tribunalului, de nerespectare a procedurii în fața Tribunalului, care aduce atingere intereselor reclamantului,

precum și de încălcare a dreptului comunitar de către Tribunal [26].

66. Potrivit unei jurisprudențe constante, Tribunalul este, prin urmare, singurul competent, pe de o parte, să constate faptele, cu excepția cazurilor în care inexactitatea materială a constatărilor sale ar rezulta din înscrisurile aflate la dosar, și, pe de altă parte, să aprecieze aceste fapte. Aprecierea faptelor nu constituie, așadar, cu excepția cazului denaturării elementelor de probă care i-au fost prezentate, o chestiune de drept supusă, ca atare, controlului Curții în cadrul unui recurs [27].

67. În schimb, este cert că, odată ce Tribunalul a constatat sau a apreciat faptele, Curtea este competentă, în temeiul articolului 225 CE, să exercite un control asupra calificării juridice a acestor fapte și asupra consecințelor juridice care au fost stabilite de Tribunal pe baza acestora [28].

68. Prin urmare, acestea fiind amintite, trebuie să se examineze diferitele motive pe care recurentele le invocă în susținerea recursului formulat.

A — *Cu privire la primul motiv, întemeiat pe aprecierea eronată a admisibilității acțiunii introduse de Kronofrance*

69. Prin intermediul primului motiv, recurentele contestă aprecierea Tribunalului cu privire la calitatea procesuală a Kronofrance.

1. Argumentele părților

70. Republica Federală Germania, precum și Glunz și OSB susțin că hotărârea atacată încalcă articolul 230 al patrulea paragraf CE, în măsura în care Tribunalul a considerat că decizia în litigiu „o privește în mod direct și individual" pe Kronofrance și s-a pronunțat, prin urmare, în sensul admisibilității acțiunii introduse de această întreprindere. Această apreciere eronată ar rezulta dintr-o extindere excesivă a domeniului de aplicare al articolului 230 al patrulea paragraf CE și dintr-o interpretare eronată a acestuia în lumina Regulamentului nr. 659/1999.

26 — A se vedea în special Hotărârea din 22 noiembrie 2007, Sniace/Comisia (C-260/05 P, Rep., p. I-10005, punctul 49 și jurisprudența citată).

27 — A se vedea în special Hotărârea din 1 iunie 1994, Comisia/Brazzelli Lualdi și alții (C-136/92 P, Rec., p. I-1981, punctele 47-49), precum și Hotărârea Sniace/Comisia, citată anterior (punctul 35 și jurisprudența citată).

28 — A se vedea în special Hotărârea din 17 decembrie 1998, Baustahlgewebe/Comisia (C-185/95 P, Rec., p. I-8417, punctul 23), Hotărârea din 29 aprilie 2004, Parlamentul European/Ripa di Meana și alții (C-470/00 P, Rec., p. I-4167, punctul 41), și Hotărârea din 6 aprilie 2006, General Motors/Comisia (C-551/03 P, Rec., p. I-3173, punctul 51).

71. Într-adevăr, Tribunalul ar fi considerat în mod greşit, la punctele 34 şi 35 din hotărârea atacată, că orice persoană potenţial „interesată" în procedura oficială de investigare a unui ajutor în temeiul articolului 1 litera (h) din Regulamentul nr. 659/1999 trebuie considerată ca fiind vizată în mod direct şi individual în sensul articolului 230 al patrulea paragraf CE de o decizie de aprobare adoptată în urma etapei examinării preliminare a ajutorului, fără a fi, prin urmare, necesar să demonstreze că poziţia concurenţială a Kronofrance a fost afectată „în mod substanţial" de această decizie.

72. Or, în opinia Republicii Federale Germania, precum şi a Glunz şi a OSB, calitatea de „persoană interesată" în sensul Regulamentului nr. 659/1999 nu implică în mod automat dreptul de a formula o acţiune în justiţie. Doar o analiză concretă, întemeiată pe raportul de concurenţă care există între beneficiarul ajutorului şi Kronofrance, ar fi conformă jurisprudenţei rezultate din Hotărârea Curţii Plaumann/Comisia [29]. Prin urmare, pentru a constata calitatea procesuală a Kronofrance, Tribunalul ar fi trebuit să verifice dacă poziţia acesteia pe piaţă era afectată în mod substanţial.

73. Or, contrar aprecierii Tribunalului, Kronofrance şi Glunz nu ar concura efectiv pe piaţa în cauză şi, în consecinţă, poziţia Kronofrance pe piaţă nu ar fi putut fi afectată în mod substanţial.

74. În această privinţă, Republica Federală Germania subliniază că Tribunalul s-ar fi mulţumit să constate, la punctul 43 şi următoarele din hotărârea atacată, că Glunz aparţinea unui grup din care ar face parte alte societăţi care desfăşoară activităţi în domeniul lemnului în Franţa. Totuşi, acest criteriu nu ar fi relevant, deoarece s-ar întemeia pe consideraţii referitoare la grup, şi nu pe concurenţa concretă dintre cele două întreprinderi.

75. În plus, Glunz şi OSB susţin că este inexactă constatarea Tribunalului potrivit căreia zonele de comercializare ale Kronofrance şi Glunz s-ar suprapune. Astfel, Tribunalul ar fi apreciat în mod eronat datele privind pieţele celor două întreprinderi.

76. În lumina acestor consideraţii, recurentele susţin că acţiunea formulată de Kronofrance ar fi trebuit să fie declarată inadmisibilă.

77. Comisia împărtăşeşte, în esenţă, consideraţiile recurentelor referitoare la încălcarea articolului 230 al patrulea paragraf CE şi aminteşte, în acest sens, jurisprudenţa

29 — Hotărârea din 15 iulie 1963 (25/62, Rec., p. 197).

Curţii privind calitatea procesuală a concurenţilor beneficiarului unui ajutor. Comisia face referire, în special, la Hotărârea din 28 ianuarie 1986 Cofaz şi alţii/Comisia [30], precum şi la Hotărârile citate anterior Cook/Comisia şi Matra/Comisia.

2. Apreciere

79. În cadrul primului motiv, Curţii i se solicită, în esenţă, să se pronunţe cu privire la drepturile recunoscute persoanelor interesate în cadrul procedurii de verificare a ajutoarelor de stat, în special atunci când acestea formulează o acţiune în anulare împotriva unei decizii a Comisiei prin care aceasta refuză deschiderea procedurii oficiale de investigare prevăzute la articolul 88 alineatul (2) CE.

78. Kronofrance susţine, dimpotrivă, că Tribunalul a considerat-o în mod întemeiat ca fiind persoană interesată în sensul Regulamentului nr. 659/1999 şi că acţiunea sa introdusă împotriva deciziei în litigiu era admisibilă în măsura în care Kronofrance invocase respectarea garanţiilor procedurale prevăzute la articolul 88 alineatul (2) CE. Kronofrance susţine, printre altele, că, în cazul neiniţierii procedurii oficiale de investigare, un concurent al beneficiarului unui ajutor trebuie doar să probeze calitatea sa de „persoană interesată" în sensul articolului 88 alineatul (2) CE atunci când acţiunea urmăreşte apărarea drepturilor sale procedurale. Într-o asemenea ipoteză, astfel cum ar rezulta din jurisprudenţa constantă a Curţii şi, în special, din Hotărârea din 16 mai 2002, ARAP şi alţii/Comisia [31], nu ar fi necesar să se demonstreze că poziţia concurenţială a recurentului este afectată în mod substanţial. Ar fi suficient să se demonstreze că interesele acestuia pot fi afectate de acordarea ajutorului, condiţie care ar fi îndeplinită în prezentele cauze în măsura în care ar exista un raport de concurenţă directă între Kronofrance şi Glunz.

80. Examinarea acestui motiv necesită, în primul rând, să se amintească situaţia jurisprudenţei în materie.

a) Jurisprudenţa referitoare la drepturile persoanelor interesate în cadrul procedurii de verificare a ajutoarelor de stat.

81. În cadrul procedurii de verificare a ajutoarelor de stat, deciziile adoptate de Comisie au ca destinatari numai statele membre interesate. Acest lucru este valabil şi în cazul unei decizii adoptate ca urmare a unei plângeri care denunţă măsura în cauză ca fiind un ajutor contrar dispoziţiilor tratatului [32].

30 — 169/84, Rec., p. 391.

31 — C-321/99 P, Rec., p. I-4287, punctul 61.

32 — A se vedea în special Hotărârea Comisia/Sytraval şi Brink's France, citată anterior (punctul 45).

82. Persoanele fizice sau juridice care doresc să introducă o acțiune în anulare împotriva unor astfel de decizii trebuie, așadar, să îndeplinească condițiile stabilite la articolul 230 al patrulea paragraf CE. Amintim că această dispoziție subordonează acțiunea în anulare formulată de orice persoană fizică sau juridică împotriva unei decizii al cărei destinatar nu este aceasta dublei condiții ca decizia să o privească în mod direct și individual. În cazul în care actul în cauză nu îndeplinește aceste condiții, acțiunea formulată împotriva acestuia este inadmisibilă.

83. Domeniul de aplicare al noțiunii „individual" vizat a fost definit de Curte în Hotărârea Plaumann/Comisia, citată anterior [33], și confirmată ulterior printr-o jurisprudență constantă [34]. Curtea a precizat că alt subiect de drept decât destinatarul deciziei atacate nu poate pretinde că este vizat individual decât dacă această decizie îi aduce atingere în temeiul anumitor calități care îi sunt specifice sau al unei situații de fapt care îl caracterizează în raport cu orice altă persoană și, prin urmare, îl individualizează „într-un mod analog cu destinatarul".

84. În cadrul procedurii de verificare a ajutoarelor de stat, Curtea a admis că noțiunea de interes individual este aplicată într-o modalitate specifică, luând în considerare obiectul și particularitățile procedurilor prevăzute la alineatele (2) și, respectiv, (3) ale articolului 88 CE [35].

85. Astfel cum a reamintit Tribunalul la punctul 32 din hotărârea atacată, această procedură de verificare cuprinde, într-adevăr, două etape între care instanța comunitară a făcut întotdeauna o distincție clară [36].

86. Prima dintre aceste etape este instituită de articolul 88 alineatul (3) CE [37]. Aceasta, reamintim, permite Comisiei să efectueze o examinare preliminară și simplificată a proiectului notificat pentru a-și putea forma o primă opinie cu privire la compatibilitatea acestui proiect cu piața comună [38]. Participarea terților la procedură nu este prevăzută. În urma acestei examinări, Comisia poate decide că măsura în cauză nu reprezintă un ajutor de stat în sensul articolului 87 CE. Comisia poate de asemenea să decidă, în cazul în care dobândește această convingere, că măsura respectivă reprezintă un ajutor de stat compatibil cu dispozițiile tratatului. În schimb, în cazul în care Comisia întâmpină dificultăți serioase în a aprecia compatibilitatea ajutorului cu piața comună, trebuie

33 — P. 223.

34 — A se vedea în special Hotărârile citate anterior Cofaz și alții/Comisia (punctul 22) și Cook/Comisia, (punctul 20), Hotărârea din 19 octombrie 2000, Italia și Sardegna Lines/Comisia (C-15/98 și C-105/99, Rec., p. I-8855, punctul 33 și jurisprudența citată), precum și Hotărârea Comisia/Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, citată anterior (punctul 33).

35 — A se vedea în special Hotărârile citate anterior Cook/Comisia (punctul 21) și Matra/Comisia (punctul 15).

36 — În hotărârea atacată, Tribunal face referire în special la Hotărârile citate anterior Cook/Comisia (punctul 22), Matra/Comisia (punctul 16), precum și Comisia/Sytraval și Brink's France (punctele 38 și 39). Această jurisprudență a fost confirmată ulterior de Curte în Hotărârea Comisia/Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, citată anterior (punctul 34), precum și de Tribunal în Hotărârea din 10 mai 2006, Air One/Comisia (T-395/04, Rec., p. II-1343, punctul 33).

37 — Modalitățile de aplicare a acestei proceduri sunt cuprinse la articolul 4 din Regulamentul nr. 659/1999.

38 — Hotărârea din 11 decembrie 1973, Lorenz (120/73, Rec., p. 1471, punctul 3).

să decidă iniţierea procedurii oficiale de investigare.

87. Urmează a doua etapă a procedurii prevăzute la articolul 88 alineatul (2) CE. Aceasta trebuie să permită Comisiei să obţină toate opiniile necesare pentru a aprecia, pe baza unor informaţii complete asupra datelor cauzei, compatibilitatea măsurii notificate cu piaţa comună [39]. Tocmai în acest scop, Comisia este obligată să obţină observaţiile persoanelor interesate asupra proiectului de ajutor notificat [40].

88. Astfel cum am arătat, noţiunea „persoană interesată" în sensul articolului 88 alineatul (2) CE a fost larg definită de Curte în sensul că vizează persoanele, întreprinderile sau asociaţiile de întreprinderi ale căror interese sunt eventual afectate de acordarea unui ajutor, cu alte cuvinte, în special întreprinderile concurente şi organizaţiile profesionale. Această definiţie, reamintim, a fost consacrată ulterior la articolul 1 litera (h) din Regulamentul nr. 659/1999.

89. Rezultă că oricărei întreprinderi care se prevalează de un raport de concurenţă, chiar şi potenţial, i se poate recunoaşte calitatea de „persoană interesată" în sensul articolului 88 alineatul (2) CE şi poate dispune, în acest temei, de garanţii procedurale care îi permit să îşi prezinte observaţiile.

90. Dreptul persoanelor interesate la o cale de atac a fost dedus de jurisprudenţă din articolul 88 alineatul (2) CE şi se întemeiază pe drepturile procedurale conferite de această dispoziţie [41].

91. Această jurisprudenţă a fost formulată pentru prima oară în Hotărârile citate anterior Cook/Comisia şi Matra/Comisia. Într-adevăr, Curtea a considerat că, atunci când Comisia adoptă o decizie de compatibilitate a unui ajutor fără a iniţia procedura oficială de investigare, beneficiarii acestor garanţii procedurale, cu alte cuvinte persoanele interesate, nu pot obţine respectarea acestora decât dacă au posibilitatea să conteste în faţa instanţei comunitare această decizie [42].

92. Astfel, în prima dintre aceste cauze, Curtea s-a pronunţat în sensul că întreprinderea William Cook plc este o persoană interesată în sensul articolului 88 alineatul (2) CE, în măsura în care aceasta producea echipamente identice cu cele ale întreprinderii beneficiare a ajutorului. În această calitate, William Cook trebuia considerată ca fiind

39 — Modalităţile de aplicare a acestei proceduri sunt cuprinse în cadrul articolelor 6 şi 7 din Regulamentul nr. 659/1999.

40 — Cu privire la rolul persoanelor interesate în cadrul procedurii administrative angajate în temeiul articolului 88 alineatul (2) CE, a se vedea articolul 20 din Regulamentul nr. 659/1999, precum şi Hotărârea din 12 iulie 1973, Comisia/Germania (70/72, Rec., p. 813, punctul 19), Hotărârea din 20 martie 1984, Germania/Comisia (84/82, Rec., p. 1451, punctul 13), Hotărârea Comisia/Sytraval şi Brink's France, citată anterior (punctul 59), precum şi Hotărârea din 6 octombrie 2005, Scott/Comisia (C-276/03 P, Rec., p. I-8437, punctul 34).

41 — Amintim că aceste drepturi nu există în cadrul etapei examinării preliminare prevăzute la articolul 88 alineatul (3) CE.

42 — A se vedea în special Hotărârile citate anterior Cook/Comisia (punctul 23) şi Matra/Comisia (punctul 17).

privită în mod direct și individual de decizia în cauză și era, prin urmare, îndreptățită să solicite anularea acesteia în temeiul articolului 230 al patrulea paragraf CE [43].

93. Tot astfel, în cea de a doua cauză, Curtea s-a pronunțat în sensul că întreprinderii Matra SA i se poate recunoaște calitatea de persoană interesată în măsura în care interesele sale au fost afectate de acordarea ajutorului în litigiu „în calitatea sa de principal producător comunitar de vehicule monocorp și de viitor concurent al întreprinderii [beneficiare a ajutorului]". Curtea a considerat că acțiunea în anulare introdusă împotriva deciziei Comisiei este, prin urmare, admisibilă [44].

94. Totuși, această acțiune poate avea ca obiect numai apărarea drepturilor procedurale de care „persoanele interesate" dispun în temeiul articolului 88 alineatul (2) CE. Acestea trebuie, prin urmare, să invoce lipsa inițierii procedurii oficiale de investigare [45].

95. Rezumând, rezultă din situația actuală a jurisprudenței că, atunci când o persoană fizică sau o persoană juridică introduce o acțiune în anulare împotriva unei decizii a Comisiei de a nu ridica obiecții, aceasta trebuie, pe de o parte, să demonstreze că are statutul de persoană interesată în sensul articolului 88 alineatul (2) CE și, pe de altă parte, trebuie să își întemeieze acțiunea pe refuzul Comisiei de a deschide procedura oficială de investigare în cadrul căreia această persoană ar fi beneficiat de drepturi procedurale.

96. În schimb, dacă reclamantul contestă în mod direct temeinicia aprecierii Comisiei adoptate în urma examinării preliminare, acesta se găsește în aceeași situație ca orice persoană care intenționează să conteste o decizie ce nu îi este destinată, cum ar fi o persoană care introduce o acțiune împotriva unei decizii adoptate în urma procedurii oficiale de investigare.

97. Astfel, în Hotărârea Skibsvæftsforeningen și alții/Comisia, citată anterior, Tribunalul a arătat clar că, în cazul în care reclamantul nu solicită anularea deciziei Comisiei pe motiv că aceasta ar fi încălcat obligația de deschidere a procedurii oficiale de investigare sau că nu ar fi respectat, ca urmare, garanțiile procedurale conferite de această procedură, se aplică criteriile stricte evidențiate de Curte în Hotărârea Plaumann/Comisia, citată anterior [46].

98. Simplul fapt că reclamantul poate fi considerat o persoană interesată în sensul

43 — Punctele 25 și 26 din Hotărârea Cook/Comisia, citată anterior.

44 — Punctele 19 și 20 din Hotărârea Matra/Comisia, citată anterior.

45 — A se vedea în special Hotărârile citate anterior Cook/Comisia (punctul 23), Matra/Comisia (punctul 17), Comisia/Sytraval și Brink's France (punctul 47) și Comisia/Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum (punctul 35), precum și Hotărârea Tribunalului din 22 octombrie 1996, Skibsværftsforeningen și alții/Comisia (T-266/94, Rec., p. II-1399, punctul 45).

46 — A se vedea punctul 45.

articolului 88 alineatul (2) CE nu mai este suficient, prin urmare, pentru ca acţiunea să fie admisibilă. Admisibilitatea acestei acţiuni va fi subordonată condiţiei ca reclamantul să demonstreze că decizia în cauză îi aduce atingere în temeiul anumitor calităţi care îi sunt specifice sau al unei situaţii de fapt care îl caracterizează în raport cu orice altă persoană [47]. Curtea a admis că aceasta poate fi situaţia în cazul în care reclamantul demonstrează că poziţia sa concurenţială pe piaţă este afectată în mod substanţial de ajutorul care face obiectul deciziei în cauză [48].

99. Astfel, potrivit jurisprudenţei, dacă un reclamant contestă refuzul Comisiei de a iniţia procedura oficială de investigare, argumentând acest fapt prin încălcarea drepturilor sale procedurale, acesta trebuie să demonstreze că este o persoană interesată în sensul articolului 88 alineatul (2) CE, în măsura în care *interesele sale ar putea fi afectate* de acordarea ajutorului în cauză.

100. Dacă, în schimb, reclamantul contestă temeinicia deciziei de apreciere a ajutorului ca atare, acesta trebuie să demonstreze, în astfel de condiţii, că *poziţia sa concurenţială pe piaţă este afectată în mod substanţial*. Accesul său la instanţa comunitară este, aşadar, mai dificil decât în primul caz.

101. Această jurisprudenţă a făcut, pe parcursul ultimilor ani, obiectul unor critici severe.

102. În concluziile prezentate în cauza în care s-a pronunţat Hotărârea Commisia/Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, citată anterior, avocatul general Jacobs a considerat jurisprudenţa menţionată ca fiind complexă şi lipsită de logică şi de coerenţă în măsura în care introduce, în opinia acestuia, distincţii artificiale în ceea ce priveşte accesul la instanţa comunitară [49]. Exprimând numeroase rezerve în privinţa Hotărârilor citate anterior Cook/Comisia şi Matra/Comisia, avocatul general Jacobs a invitat în final Curtea să reexamineze şi să îşi clarifice jurisprudenţa, propunând aplicarea, în toate cazurile în care reclamantul contestă o decizie adoptată în temeiul articolului 88 alineatul (3) CE, a criteriului interesului

47 — A se vedea de asemenea Hotărârea Comisia/Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, citată anterior (punctul 37 şi jurisprudenţa citată).

48 — A se vedea în acest sens Hotărârile citate anterior Cofaz şi alţii/Comisia (punctele 22-25) şi Comisia/Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum (punctul 37).

49 — A se vedea în special punctele 101, 102 şi 138-141 din concluziile menţionate. Astfel cum subliniază avocatul general Jacobs, aceste dificultăţi au fost de asemenea relevate în doctrină în special de Winter, J., „The rights of complainants in State aid cases: judicial review of Commission decisions adopted under article 88 (ex 93) EC", în *Common Market Law Review,* 1999, nr. 36, p. 521, Soltész, U., şi Bielesz, H., „Judicial review of State aid decisions", în *European Competition Law Review*, 2004, p. 133, Flynn, L., „Remedies in the European Courts", A. Biondi şi alţii (ed.), în *The Law of State Aid in the EU*, Oxford, 2004, p. 283.A se vedea de asemenea Azizi, J., „Droits de la défense dans la procédure en matière d'aides d'État: le point de vue judiciaire", în *Un rôle pour la défense dans les procédures communautaires de concurrence,* Bruylant, Bruxelles, 1997, p. 87, în special, p. 112-120, Vandersanden, G., „Pour un élargissement du droit des particuliers d'agir en annulation contre des actes autres que les décisions qui leur sont adressées", în *Cahiers de droit européen*, *1995*, nr. 5 şi 6, Lenaerts, K., „The legal protection of private parties under the EC Treaty: a coherent and complete system of judicial review?", în *Scritti in onore di Giuseppe Federico Mancini,* vol. II, Diritto dell'Unione europea, Milano, 1998, Jankovec, B., şi Kronenberger, V., „Third parties in state aid litigation: Locus standi and procedural guarantees", Sánchez Rydelski, M., în *The EC State aid regime distortive effects of State aid on competition and trade,* May, Londra, 2006, p. 848, Sinnaeve, A., „State aid procedures: developments since the entry into force of the procedural regulation", în *Common Market Law Review 2007*, nr. 44, p. 965, precum şi Coulon, E., şi Cras, S., „Contentieux de la légalité dans le domaine des aides d'État les récentes évolutions dans l'application des articles 173 et 175 du traité CE", în *Cahiers de droit européen,* 1999, vol. 35, nr. 1 şi 2, p. 61, în special, p. 91-110.

direct și individual, indiferent de motivele pe care se întemeiază acțiunea, cerința interesului individual fiind, în opinia acestuia, diferită de noțiunea de persoană interesată.

103. Cu toate că prezentele cauze nu constituie cadrul cel mai potrivit pentru a propune o nouă abordare a acestui subiect, dorim totuși să formulăm câteva observații.

104. Este adevărat că distincția efectuată de instanța comunitară în ceea ce privește condițiile de admisibilitate a acțiunilor formulate împotriva unei decizii adoptate în temeiul articolului 88 alineatul (3) CE este criticabilă. Într-adevăr, această jurisprudență are drept consecință, în final, să limiteze drepturile recunoscute persoanelor interesate în cadrul procedurii de verificare a ajutoarelor de stat. În timp ce Curtea recunoaște acestor persoane drepturi atunci când ele invocă, în susținerea acțiunii formulate, o încălcare a garanțiilor procedurale, această jurisprudență refuză, în același timp, recunoașterea drepturilor menționate atunci când persoanele urmăresc să conteste însăși temeinicia deciziei de apreciere a ajutorului. O asemenea jurisprudență ridică semne de întrebare și nu conferă articolului 88 alineatul (3) CE un conținut lizibil.

105. Accesul la instanța comunitară este, cu toate acestea, un domeniu care necesită, în opinia noastră, mai mult ca oricare altul, un sistem de drept clar și coerent. Restricțiile aduse dreptului persoanelor de a obține un control jurisdicțional al normelor și al măsurilor aplicate de instituții activităților sau situației acestor persoane trebuie să fie ușor comprehensibile.

106. Or, distincția între condițiile de admisibilitate ale uneia și aceleiași acțiuni formulate împotriva uneia și aceleiași decizii în cadrul unei cereri având același obiect este efectiv artificială. Într-adevăr, obiectivul urmărit de reclamant este, în opinia noastră, identic, fie că susține protejarea drepturilor sale procedurale, fie că contestă temeinicia deciziei de apreciere a ajutorului. În ambele situații, reclamantul urmărește, prin acțiunea sa, să determine inițierea procedurii oficiale de investigare a ajutorului.

107. În plus, o astfel de distincție face sarcina instanței comunitare delicată, întrucât nu este neapărat ușor ca, la lectura unei acțiuni în anulare, să se distingă cele două situații.

108. În consecință, în opinia noastră, Curtea ar trebui, în timp, să facă această jurisprudență mai simplă și mai coerentă, prin definirea condițiilor de admisibilitate aplicabile acțiunilor îndreptate împotriva deciziilor în materie de ajutoare de stat numai în funcție de obiectul acțiunii, nu și în funcție de motivele invocate în susținerea acesteia.

109. Astfel, Curtea ar trebui să admită că, atunci când o persoană contestă temeinicia aprecierii Comisiei adoptată în urma examinării preliminare, respectiva persoană

contestă în mod automat şi absenţa iniţierii procedurii oficiale de investigare şi urmăreşte, aşadar, să obţină apărarea drepturilor sale procedurale. Această acţiune are ca obiect iniţierea procedurii oficiale de investigare, în cadrul căreia reclamantul îşi poate prezenta observaţiile, iar acesta este unicul obiect al acţiunii, oricare ar fi motivul invocat.

110. În aceste condiţii, propunem Curţii să aplice jurisprudenţa rezultată din Hotărârile citate anterior, Cook/Comisia şi Matra/Comisia, tuturor acţiunilor îndreptate împotriva deciziilor adoptate în temeiul articolului 88 alineatul (3) CE.

111. Această soluţie ar permite, pe de o parte, oferirea unui acces mai larg particularilor la instanţa comunitară. Jurisprudenţa rezultată din Hotărârile citate anterior, Cook/Comisia şi Matra/Comisia, reiese în mod clar din voinţa Curţii de a extinde protecţia jurisdicţională asupra persoanelor care nu sunt în măsură să demonstreze, în acest stadiu al procedurii, că îndeplinesc criteriile deosebit de stricte evidenţiate în cadrul Hotărârii Plaumann/Comisia, citată anterior. Este necesar să amintim, în această privinţă, că nu există nicio formă de publicitate care să informeze terţii cu privire la proiectele de ajutor notificate. În Hotărârea Heineken Brouwerijen [50], Curtea a precizat, astfel, că articolul 88 alineatul (3) CE „nu impune ca notificarea Comisiei de către un stat membru cu privire la proiectele care urmăresc să instituie sau să modifice ajutoare să fie imediat adusă la cunoştinţa oricărei persoane interesate, o astfel de obligaţie revenind doar Comisiei atunci când aceasta iniţiază procedura prevăzută la articolul [88 alineatul (2) CE]”. [51] În schimb, decizia *de închidere* a etapei examinării preliminare face obiectul unei publicări în *Jurnalul Oficial al Comunităţilor Europene*, deşi numai în rezumat. În ceea ce priveşte textul deciziei adresate statului membru implicat, acesta este disponibil doar în versiunea lingvistică autentică. În ceea ce priveşte informaţiile din decizia menţionată, o persoană care ar urmări să introducă o acţiune în anulare împotriva acesteia poate să nu dispună de informaţii suficiente pentru a dovedi, în cererea introductivă de instanţă, că este individual vizată în sensul criteriilor evidenţiate de Curte în Hotărârea Plaumann/Comisia, citată anterior [52].

112. Această soluţie ar permite, pe de altă parte, consolidarea controlului jurisdicţional al deciziilor adoptate de Comisie. Într-adevăr, nu trebuie să uităm competenţa exclusivă de care dispune Comisia în materie de verificare a ajutoarelor de stat. A recunoaşte concurenţilor, precum şi oricărei alte persoane, ale cărei interese ar putea fi afectate de măsura în cauză, dreptul de a contesta o decizie potrivit căreia, fără a iniţia procedura oficială de investigare, Comisia decide că o măsură notificată nu constituie un ajutor sau constituie un ajutor compatibil cu piaţa comună, consolidează controlul jurisdicţional al deciziilor adoptate de aceasta şi, *a fortiori*, aplicarea normelor tratatului în materie de ajutoare de stat.

50 — Hotărârea din 9 octombrie 1984 (91/83 şi 127/83, Rec., p. 3435).

51 — Punctul 15.

52 — În această privinţă, avocatul general Tesauro a precizat, în Concluziile prezentate în cauza în care a fost pronunţată Hotărârea Cook/Comisia, citată anterior, că în aceste condiţii nu poate fi impus acestor întreprinderi să formuleze, în actul introductiv de instanţă, obiecţii precise cu privire la importanţa şi la impactul ajutorului, cum ar fi consecinţele ajutorului asupra costurilor de producţie ale beneficiarului, evoluţia cotelor de piaţă sau consecinţele asupra schimburilor comerciale (punctul 41).

113. În plus, în măsura în care a fost inițiată procedura oficială de investigare, iar părțile interesate au putut să își prezinte observațiile în acest cadru, acțiunea formulată împotriva deciziei Comisiei urmărește, în mod incontestabil, să repună în discuție chiar temeinicia aprecierii Comisiei. Este, prin urmare, evident că orice persoană care urmărește introducerea unei acțiuni împotriva acestei decizii va trebui să dovedească faptul că are un interes specific și să demonstreze, în sensul criteriilor evidențiate de Curte în Hotărârea Cofaz și alții/Comisia, citată anterior, că poziția sa concurențială pe piață este afectată în mod substanțial.

b) Apreciere cu privire la prezentele cauze

114. În pofida rezervelor care au fost formulate împotriva jurisprudenței citate anterior, Cook/Comisia și Matra/Comisia, Curtea, în complet de Mare Cameră, a confirmat, totuși, această jurisprudență în Hotărârea Comisia/Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, citată anterior [53]. Această hotărâre a fost pronunțată la un an după pronunțarea hotărârii atacate.

115. Astfel cum reiese în special din cuprinsul punctelor 33 și 34 din hotărârea atacată, Tribunalul a examinat admisibilitatea acțiunii în anulare introduse de Kronofrance în lumina jurisprudenței evidențiate de Curte în Hotărârile citate anterior Cook/Comisia și Matra/Comisia. Această întreprindere, reamintim, reproșa Comisiei încălcarea drepturilor sale procedurale prin refuzul de a deschide procedura oficială de investigare, care i-ar fi permis, în calitate de persoană interesată, să își prezinte observațiile privind acordarea ajutorului preconizat. Tribunalul a amintit, astfel, că, „atunci când, prin intermediul unei acțiuni în anulare a unei decizii a Comisiei adoptate în urma unei examinări preliminare, un reclamant urmărește să obțină respectarea garanțiilor procedurale prevăzute la articolul 88 alineatul (2) CE, *simplul fapt că aceasta are calitatea de persoană interesată în sensul acestei dispoziții este suficient pentru a se considera că aceasta o privește în mod direct și individual în sensul articolului 230 al patrulea paragraf CE*” [54]. În opinia noastră, această concluzie este pe deplin conformă jurisprudenței evidențiate de Curte în Hotărârile citate anterior, Cook/Comisia, precum și Matra/Comisia, și confirmată ulterior în Hotărârea Comisia/Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, citată anterior.

116. Tribunalul a examinat, așadar, la punctele 36-44 din hotărârea atacată dacă recurenta putea fi considerată o „persoană interesată” în sensul articolului 1 litera (h) din Regulamentul nr. 659/1999. În acest scop, instanța comunitară a efectuat o analiză referitoare la poziția concurențială a Kronofrance pe piața panourilor din lemn.

53 — A se vedea în special punctele 31-37.

54 — Sublinierea noastră.

117. În conformitate cu jurisprudența citată anterior, Tribunalul nu era obligat să examineze dacă interesele recurentei erau afectate *în mod substanțial*. Era suficient ca acesta să demonstreze că poziția Kronofrance pe piața în cauză *putea fi afectată* prin acordarea ajutorului preconizat.

118. În cadrul aprecierii sale suverane asupra faptelor, Tribunalul a procedat, de asemenea, la punctele 38-44 din hotărârea atacată, la o analiză a poziției concurențiale a Kronofrance pe piața respectivă. Tribunalul a constatat, în primul rând, că recurenta și întreprinderea beneficiară sunt prezente pe aceeași piață de produse, și anume cea a fabricării de panouri din lemn. Acesta a arătat, în continuare, că piața geografică de referință este cea a SEE, pe care se situează și se suprapun zonele de livrare ale fiecăreia dintre aceste două întreprinderi. Tribunalul a concluzionat, prin urmare, la punctul 44 din hotărârea atacată, că recurenta este o concurentă a întreprinderii beneficiare a ajutorului și poate, în acest temei, să fie calificată drept „persoană interesată" în sensul articolului 1 litera (h) din Regulamentul nr. 659/1999.

119. Considerăm că această demonstrație este suficientă în ceea ce privește analiza concurențială efectuată de Curte în cadrul Hotărârilor citate anterior, Cook/Comisia și Matra/Comisia.

120. În aceste condiții și ținând seama de elementele de mai sus, considerăm că Tribunalul s-a pronunțat în mod întemeiat în sensul că întreprinderea Kronofrance este persoană interesată în sensul Regulamentului nr. 659/1999 și că poate avea, prin urmare, calitate procesuală activă în cadrul unei acțiuni în anulare formulate împotriva deciziei în litigiu.

121. Prin urmare, acest motiv trebuie, în opinia noastră, să fie respins ca neîntemeiat.

B — *Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe interpretarea eronată a cadrului multisectorial și pe încălcarea articolului 87 CE*

122. Acest al doilea motiv este format, în opinia noastră, din două aspecte. În susținerea primului aspect, recurentele arată că, prin aprecierea examinării efectuate de Comisie cu privire la factorul referitor la nivelul concurenței pe piață, Tribunalul a depășit limitele competenței sale jurisdicționale. În susținerea celui de al doilea aspect, recurentele consideră că, în orice caz, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept în interpretarea cadrului multisectorial, considerând că acest factor trebuie să fie evaluat nu numai în raport cu capacitățile structurale

ale sectorului avut în vedere, ci și examinând dacă investițiile în cauză nu ar fi realizate pe o piață în declin.

1. Argumentele părților

123. Republica Federală Germania, precum și Glunz și OSB, susținute de Comisie, arată că Tribunalul a aplicat în mod eronat articolul 87 alineatul (3) CE și cadrul multisectorial.

124. Tribunalul ar fi depășit limitele competenței sale privind controlul jurisdicțional prin interpretarea cadrului multisectorial și prin efectuarea propriilor sale evaluări economice. Acesta nu ar fi respectat, așadar, larga putere de apreciere de care dispune Comisia în temeiul articolului 87 alineatul (3) CE, în cadrul căreia Comisia a adoptat și a aplicat acest cadru. Or, Tribunalul ar fi interpretat cadrul menționat, și în special punctele 3.2, 3.4 și 3.10 din acesta, în mod contrar modului de redactare, sensului și obiectului acestuia, considerând că repercusiunile pe piață ale ajutorului regional preconizat ar trebui să fie evaluate nu numai în raport cu utilizarea capacităților sectorului în cauză, ci și ținând cont de existența unei piețe în declin. Astfel, din aceste dispoziții ar rezulta că examinarea aspectului dacă piața este în declin reprezintă numai un criteriu subsidiar de verificare de care nu trebuie să se țină seama decât în cazul în care datele privind utilizarea capacităților sunt insuficiente. Cu toate acestea, situația ar fi diferită în prezentele cauze, întrucât toate datele legate de utilizarea capacităților erau disponibile.

125. În plus, Tribunalul ar fi afirmat, la punctele 104-107 din hotărârea atacată, că interpretarea sa cu privire la cadrul multisectorial nu ar fi contrazisă de practica decizională fluctuantă a Comisiei în materie. Or, recurentele, precum și Comisia au replicat că o analiză mai aprofundată a acestei practici ar releva că, dimpotrivă, Comisia a aplicat întotdeauna, în mod expres, criteriile de examinare în ordinea mai sus menționată, cu o singură excepție (și anume Decizia din 16 mai 2000 de a nu ridica obiecții împotriva ajutorului acordat societății Pirna AG [55]).

126. În sfârșit, la punctul 108 din hotărârea atacată, Tribunalul ar fi justificat, de asemenea, aplicarea criteriului pieței în declin prin considerentul că versiunea adoptată în 2002 a cadrului multisectorial [56] se întemeiază, la punctul 32, pe examinarea declinului economic al unei piețe în scopul de a identifica sectoare aflate în dificultate. Or, indiferent de caracterul nerelevant al Cadrului

55 — JO C 278, p. 26. Textul deciziei adresate autorităților germane este disponibil în versiunea lingvistică autentică, și anume în limba germană, pe site-ul http://ec.europa.eu/community_law/state_aids/comp-2000/n035-00.pdf

56 — JO 2002, C 70, p. 8, Ediție specială, 08/vol. 4, p. 29.

multisectorial din 2002 în privinţa interpretării unei versiuni precedente a acestui text, indicaţia ar fi inexactă. Orice referire la criteriul declinului economic al pieţei relevante ar fi fost eliminată, în realitate, din textul Cadrului multisectorial din 2002, înainte chiar de pronunţarea hotărârii atacate. Într-adevăr, prin Comunicarea din 1 noiembrie 2003 privind modificarea Cadrului multisectorial privind ajutorul regional pentru proiecte mari de investiţii (2002) cu privire la stabilirea unei liste de sectoare ce întâmpină probleme structurale şi asupra propunerii de măsuri adecvate în temeiul articolului 88 alineatul (1) din Tratatul CE privind sectorul autovehiculelor şi sectorul fibrelor sintetice [57], Comisia a modificat punctul 32 din Cadrul multisectorial din 2002, începând cu 1 ianuarie 2004.

127. În replică, Kronofrance afirmă că reiese în mod expres din modul de redactare a punctului 3.10 din cadrul multisectorial că, în cadrul evaluării situaţiei concurenţiale de pe o piaţă afectată de un proiect de ajutor, Comisia ar trebui întotdeauna să stabilească dacă proiectul implică o creştere a capacităţilor într-un sector ce cunoaşte supracapacităţi structurale şi dacă proiectul este destinat unei pieţe în declin. Astfel cum a subliniat Tribunalul în hotărârea atacată, acest din urmă element ar trebui întotdeauna examinat, întrucât un ajutor acordat pe o piaţă în declin implică riscuri importante de a provoca denaturări grave ale concurenţei.

57 — JO 2003, C 263, p. 3, Ediţie specială, 08/vol. 4, p. 50.

2. Apreciere

a) Cu privire la primul aspect al motivului, întemeiat pe depăşirea de către Tribunal a limitelor competenţei sale

128. Contrar susţinerilor recurentelor, considerăm că Tribunalul era îndreptăţit să exercite un control deplin asupra aprecierii Comisiei cu privire la metoda de evaluare a coeficientului corector referitor la nivelul concurenţei pe piaţă.

129. Este adevărat că, în temeiul articolului 87 alineatul (3) CE, Comisia dispune de o largă putere de apreciere, în special atunci când adoptă un act care implică o apreciere economică sau socială complexă [58]. Această situaţie se regăseşte, în opinia noastră, în cazul în care Comisia trebuie să examineze dacă piaţa pe care se preconizează investiţia este afectată de supracapacităţi structurale sau este în declin.

58 — A se vedea punctul 79 din hotărârea atacată, precum şi Hotărârea Curţii din 29 aprilie 2004, Italia/Comisia (C-91/01, Rec., p. I-4355, punctul 43 şi jurisprudenţa citată), şi Hotărârea Tribunalului din 6 martie 2003, Westdeutsche Landesbank Girozentrale şi Land Nordrhein-Westfalen/Comisia (T-228/99 şi T-233/99, Rec., p. II-435, punctul 282 şi jurisprudenţa citată).

130. Într-o asemenea ipoteză, în opinia Curții, controlul jurisdicțional asupra acestei aprecieri este restrâns. Instanța comunitară nu poate, prin urmare, să substituie aprecierea sa privind faptele celei a Comisiei și nu poate efectua propriile evaluări economice. Controlul său, în acest caz, se limitează la verificarea respectării normelor de procedură și de motivare, a acurateței situației de fapt, precum și a absenței unei erori de drept, a unei erori vădite în aprecierea faptelor sau a unui abuz de putere [59].

131. Totuși, nu considerăm că acesta este cazul în situația de față. Astfel, în cadrul prezentelor recursuri, Curtea nu a fost sesizată cu problema dacă piața pe care activează întreprinderea beneficiară a ajutorului prezintă o supracapacitate structurală sau este în declin. Întrebarea care se pune este aceea dacă Tribunalul putea să interpreteze metodologia stabilită de Comisie în vederea controlului compatibilității cu articolul 87 CE a proiectelor de ajutor regional pentru investiții.

132. Or, reiese dintr-o jurisprudență constantă că instanța comunitară exercită, în principiu, un control deplin în cazul în care se ridică problema dacă o măsură intră în domeniul de aplicare al articolului 87 alineatul (1) CE [60].

133. Această situație se regăsește în prezentele cauze. Într-adevăr, cadrul multisectorial stabilește, reamintim, o metodă care permite calculul intensității maxime admisibile a ajutoarelor regionale pentru investiții. Astfel cum a arătat Tribunalul la punctul 102 din hotărârea atacată, aplicarea de către Comisie a acestei metodologii produce efecte juridice obligatorii în sensul în care condiționează valoarea ajutorului ce poate fi declarat compatibil cu piața comună. Așadar, această metodă de calcul prezintă fără îndoială un caracter juridic și trebuie pusă în aplicare pe baza unor elemente obiective. Problema dacă factorul referitor la nivelul concurenței trebuie calculat ținând cont nu doar de existența supracapacităților structurale ale sectorului, ci și de existența unei piețe în declin nu intră sub incidența unei aprecieri economice complexe a Comisiei, ci trebuie interpretată în lumina regulilor stabilite prin tratat [61].

134. Există numeroase exemple în jurisprudență care arată că instanța comunitară a efectuat un astfel de control. Avem în vedere, astfel, Hotărârea Italia/Comisia, citată anterior, privind o acțiune în anulare formulată de Republica Italiană împotriva unei decizii a Comisiei care declara incompatibil cu piața comună un ajutor acordat de statul respectiv. În această cauză, Republica Italiană a susținut, printre altele, că, refuzând aprobarea majorării intensității ajutorului preconizat în favoarea întreprinderilor mici și mijlocii, Comisia a încălcat articolele 87

59 — A se vedea Hotărârea Italia/Comisia, citată anterior (punctul 43 și jurisprudența citată), precum și Hotărârea Tribunalului din 12 septembrie 2007, Olympiaki Aeroporia Ypiresies/Comisia (T-68/03, Rep., p. II-2911, punctul 150).

60 — Hotărârea Curții din 16 mai 2000, Franța/Ladbroke Racing și Comisia (C-83/98 P, Rec., p. I-3271, punctul 25). A se vedea de asemenea Hotărârea Tribunalului Westdeutsche Landesbank Girozentrale și Land Nordrhein-Westfalen, citată anterior (punctul 282), precum și Hotărârea Tribunalului din 30 martie 2000, Kish Glass/Comisia (T-65/96, Rec., p. II-1885, punctul 64).

61 — A se vedea în această privință Hotărârea France/Ladbroke Racing și Comisia, citată anterior (punctul 25), Hotărârea Tribunalului din 11 iulie 2002, HAMSA/Comisia (T-152/99, Rec., p. II-3049, punctul 159), și Hotărârea Olympiaki Aeroporia Ypiresies/Comisia, citată anterior (punctul 150).

CE şi 88 CE, precum şi Comunicarea Comisiei privind Cadrul comunitar al ajutoarelor de stat acordate întreprinderilor mici şi mijlocii [62]. În această hotărâre, Curtea a interpretat cadrul menţionat în lumina articolului 87 CE şi a obiectivelor urmărite de acesta [63].

135. Având în vedere aceste elemente, considerăm că Tribunalul putea să exercite un control deplin asupra aprecierii Comisiei în ceea ce priveşte metoda de evaluare a coeficientului corector referitor la nivelul concurenţei pe piaţă.

136. Considerăm, aşadar, că Tribunalul nu a săvârşit nicio eroare de drept în ceea ce priveşte întinderea controlului jurisdicţional cu privire la aprecierile Comisiei.

b) Cu privire la al doilea aspect al motivului, întemeiat pe o eroare de drept săvârşită de Tribunal în interpretarea cadrului multisectorial

137. Este necesar să se examineze, în prezent, dacă Tribunalul putea să stabilească, în mod legitim, încălcarea de către Comisie a articolului 87 CE şi a cadrului multisectorial, viciind astfel procedura de verificare a ajutorului în cauză prin omisiunea de a verifica, în cadrul calculului coeficientului corector aplicabil în temeiul nivelului concurenţei, dacă proiectul de ajutor notificat nu urma să se realizeze pe o piaţă în declin.

138. Astfel cum arată Tribunalul la punctul 89 din hotărârea atacată, modul de redactare a cadrului multisectorial ar putea fi înţeles în sensul invocat de Comisie. Într-adevăr, potrivit punctului 3.4 din cadrul menţionat, Comisia examinează dacă investiţiile avute în vedere sunt realizate pe o piaţă în declin, „[î]n cazul în care datele privind utilizarea capacităţilor sunt insuficiente”. În prezentele cauze, potrivit elementelor dosarului, Comisia s-a pronunţat în sensul că datele privind rata de utilizare a capacităţilor structurale ale sectorului vizat sunt suficiente pentru calcularea factorului privind nivelul concurenţei. Prin urmare, Comisia nu pare să se fi îndepărtat de metodologia indicată în cadrul multisectorial.

139. Cu toate acestea, Tribunalul s-a pronunţat în sensul că, în pofida termenilor utilizaţi la punctul 3.4 din cadrul menţionat, această dispoziţie trebuie interpretată în lumina articolului 87 CE. Procedând astfel, Tribunalul a considerat, la punctele 96 şi 97 din hotărârea atacată, că datele privind rata de utilizare a capacităţilor structurale ale sectorului şi cele privind existenţa unei pieţe în declin reprezintă două criterii de evaluare specifice pe care Comisia trebuia să le examineze în mod cumulativ.

62 — JO 1996, C 213, p. 4.

63 — A se vedea punctele 50-54.

140. În opinia noastră, Tribunalul nu a săvârșit o eroare de drept.

141. Astfel, rezultă dintr-o jurisprudență constantă că adoptarea cadrelor și a comunicărilor care prevăd, cu titlu informativ și în vederea simplificării, criteriile pe care Comisia intenționează să le aplice în cazul examinării problemei dacă un proiect de ajutor este compatibil cu piața comună, nu poate deroga în nicio împrejurare de la articolul 87 CE și nu eliberează Comisia de obligația de a evalua fiecare cauză prin prisma criteriilor prevăzute în această dispoziție [64]. Liniile directoare, reamintim, nu au decât o valoare indicativă. Acestea nu au valoare normativă [65]. La fel ca orice alt act de drept derivat adoptat în temeiul articolelor 87 CE și 88 CE, acestea nu pot fi interpretate într-un sens care reduce domeniul de aplicare al normelor prevăzute în tratat sau care să contravină obiectivelor urmărite de acesta [66]. Cu atât mai mult trebuie amintit, astfel cum s-a pronunțat Curtea în Hotărârea Belgia și Forum 187/Comisia, citată anterior, că întinderea competențelor și a obligațiilor Comisiei în materie de ajutoare de stat trebuie apreciată pornind de la articolele 87 CE și 88 CE [67]. Astfel, deși Comisia se obligă prin cadrele și prin comunicările pe care le adoptă în această materie, acest lucru se întâmplă numai în măsura în care textele asigură o bună aplicare a normelor tratatului [68].

142. Prin adoptarea cadrului multisectorial și prin stabilirea, în special, a unei valori maxime a ajutorului admisibil, Comisia a urmărit să limiteze efectele nocive asupra concurenței care puteau rezulta dintr-un ajutor regional pentru proiectele mari de investiții al căror plafon ar fi superior handicapurilor regionale [69]. Stabilirea coeficientului corector aplicabil în temeiul nivelului concurenței trebuia să permită realizarea unei „fotografii" a stării pieței în cauză.

143. Astfel cum arată Tribunalul la punctul 102 din hotărârea atacată, stabilirea acestui coeficient trebuie să reiasă, prin urmare, dintr-o analiză atât structurală, cât și conjuncturală a pieței. Astfel cum am arătat, această examinare este cu atât mai importantă cu cât aprecierea Comisiei privind coeficientul menționat produce efecte juridice obligatorii în sensul în care condiționează valoarea ajutorului care poate fi declarat compatibil cu piața comună.

144. Astfel și în pofida modului de redactare a punctului 3.4 din cadrul multisectorial, considerăm că aprecierea coeficientului corector privind nivelul concurenței trebuie

64 — A se vedea Hotărârea Curții din 24 februarie 1987, Deufil/Comisia (310/85, Rec., p. 901, punctul 22), Hotărârea Curții din 26 septembrie 2002, Spania/Comisia (C-351/98, Rec., p. I-8031, punctul 53), precum și Hotărârea Tribunalului din 30 aprilie 1998, Vlaams Gewest/Comisia (T-214/95, Rec., p. II-717, punctul 79 și jurisprudența citată).

65 — Senden, L., *Soft Law in European Community Law*, Hart Publishing, Oxford și Portland, 2004.

66 — A se vedea Hotărârea din 22 iunie 2006, Belgia și Forum 187/Comisia (C-182/03 și C-217/03, Rec., p. I-5479, punctul 72).

67 — *Idem*.

68 — A se vedea Hotărârea Italia/Comisia, citată anterior (punctul 45).

69 — A se vedea punctele 1.1-1.4 din cadrul multisectorial.

să se efectueze nu numai prin examinarea capacităților structurale ale sectorului vizat, ci și analizând dacă investițiile preconizate nu riscă să fie realizate pe o piață în declin.

145. Considerăm, asemenea Tribunalului, că aceste date sunt distincte și reflectă realități diferite ale pieței. Primul criteriu se întemeiază pe capacitățile de producție ale unei întreprinderi sau ale unui sector, în timp ce al doilea privește mai mult cererea și consumul aparent ale produselor pe piața respectivă [70]. Nu este imposibil să se evidențieze absența supracapacităților structurale într-un sector, dar să se constate, cu toate acestea, un declin progresiv al cererii. În timp, acest declin poate duce la o rată de utilizare mai scăzută a capacităților întreprinderii sau ale sectorului și, în consecință, la o situație de supracapacitate structurală. Astfel cum arată, în mod întemeiat, Tribunalul la punctul 99 din hotărârea atacată, nu se poate admite o interpretare potrivit căreia Comisia ar putea aproba plata unui ajutor de stat unei întreprinderi care comercializează produse aparținând unei piețe în declin, fără ca această împrejurare să fie luată în considerare de această instituție în cadrul controlului pe care îl exercită. Este evident, astfel cum a subliniat în mod foarte corect Tribunalul, că investițiile efectuate pe o astfel de piață ar antrena riscuri serioase de denaturare a concurenței pe piață, ceea ce ar contraveni în mod inevitabil obiectivului unei concurențe nedenaturate urmărit de articolul 87 CE.

70 — A se vedea punctele 7.7 și 7.8 din cadrul multisectorial, citate la notele de subsol 17 și 18.

146. În consecință, apreciem că Tribunalul a putut să considere în mod legitim că existența supracapacităților structurale într-un sector și existența unei piețe în declin constituie două criterii de evaluare distincte, pe care Comisia ar fi trebuit să le examineze cumulativ în cadrul aprecierii sale asupra factorului privind nivelul concurenței pe piață.

147. Considerăm, prin urmare, că Tribunalul nu a săvârșit nicio eroare de drept în cadrul controlului efectuat asupra aprecierii Comisiei.

148. Având în vedere ansamblul acestor considerații, apreciem, prin urmare, că acest al doilea motiv trebuie respins ca neîntemeiat.

C — *Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe încălcarea de către Tribunal a articolului 64 din Regulamentul de procedură*

149. În susținerea acestui al treilea motiv, recurentele pretind că Tribunalul s-a pronunțat cu încălcarea articolului 64 din Regulamentul de procedură al acestuia, care prevede măsuri de organizare a procedurii.

150. Astfel, recurentele consideră că, întrucât motivul întemeiat pe lipsa calității procesuale a Kronofrance a fost invocat pentru prima dată în ședință, Tribunalul ar fi trebuit să obțină din oficiu anumite informații privind zonele de comercializare și locurile de producție ale întreprinderilor implicate pentru a se pronunța asupra admisibilității acțiunii formulate de întreprinderea menționată. În opinia recurentelor, obținerea acestor informații ar fi condus Tribunalul la concluzia că Kronofrance nu era „vizată individual" în sensul articolului 230 al patrulea paragraf CE. Omițând să adune aceste informații, Tribunalul ar fi viciat, așadar, procedura printr-o încălcare a unei norme a acesteia.

151. Considerăm, precum Kronofrance, că această obiecție nu este întemeiată.

152. Într-adevăr, Curtea a considerat că Tribunalul este singurul competent să se pronunțe asupra eventualei necesități de a completa informațiile de care dispune cu privire la cauzele cu care este sesizat. Caracterul probant al acestor elemente ține de aprecierea suverană a Tribunalului asupra faptelor. Potrivit unei jurisprudențe constante, această apreciere, așadar, nu face obiectul controlului Curții atunci când aceasta se pronunță în cadrul unui recurs, cu excepția cazului în care părțile susțin o denaturare a elementelor de probă prezentate Tribunalului sau o inexactitate materială a constatărilor acestuia rezultată din documentele depuse la dosar [71].

71 — A se vedea în special Hotărârea din 12 decembrie 2006, Autosalone Ispra/Comisia (C-129/06 P, punctul 22 și jurisprudența citată).

153. Nicio indicație furnizată în cadrul prezentelor recursuri nu conduce la concluzia că această situație se regăsește în cauzele examinate. În aceste împrejurări, considerăm că nu se poate reproșa Tribunalului că nu a obținut alte informații sau date referitoare la poziția concurențială a Glunz și a Kronofrance pe piața panourilor din lemn.

154. În consecință, considerăm că acest al treilea motiv nu este întemeiat și trebuie să fie respins.

D — *Cu privire la al patrulea motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 230 al doilea paragraf CE*

155. În susținerea celui de al patrulea motiv, Glunz și OSB arată că hotărârea atacată încalcă articolul 230 al doilea paragraf CE, deoarece depășește motivele invocate în susținerea acțiunii în anulare introduse de Kronofrance.

156. Astfel, Tribunalul ar fi anulat decizia în litigiu pentru motivul încălcării tratatului, în măsura în care Comisia nu ar fi ținut seama

de existența unei piețe în declin, în timp ce această obiecție nu ar fi fost invocată de Kronofrance în cadrul primului său motiv privind încălcarea tratatului, ci ar fi fost invocată doar în sprijinul celui de al doilea motiv, întemeiat pe un abuz de putere.

157. Astfel, prin faptul că nu a făcut distincție între obiecții și motive vădit diferite, Tribunalul ar fi săvârșit o eroare de drept, cu atât mai mult cu cât, potrivit jurisprudenței, instanța comunitară nu se poate pronunța din oficiu asupra unui motiv privind încălcarea tratatului [72].

158. Considerăm, asemenea Kronofrance, că acest motiv trebuie respins.

159. Astfel cum am arătat în cadrul examinării celui de al doilea motiv, Tribunalul a examinat aprecierea Comisiei privind calculul factorului referitor la nivelul concurenței în cadrul unui control jurisdicțional deplin. În măsura în care normele stabilite de cadrul multisectorial au fost adoptate în vederea punerii în aplicare a articolului 87 CE, acestea trebuie, reamintim, să fie interpretate în conformitate cu dispozițiile tratatului [73]. Așadar, Tribunalul a examinat în mod întemeiat decizia în litigiu ținând seama de prevederile articolului 87 CE.

160. În consecință, considerăm că acest motiv trebuie respins ca neîntemeiat.

161. În lumina ansamblului acestor considerații, apreciem că recursurile formulate de Republica Federală Germania, precum și de Glunz și OSB trebuie respinse în întregime.

VI — Cu privire la cheltuielile de judecată

162. Potrivit articolului 69 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 118 din același regulament, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. În prezentele cauze, Kronofrance a solicitat obligarea recurentelor la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Republica Federală Germania, precum și Glunz și OSB au căzut în pretenții cu privire la toate motivele invocate, se impune obligarea acestora la plata cheltuielilor de judecată.

72 — În înscrisurile lor, Glunz și OSB fac referire la Hotărârea Comisia/Sytraval și Brink's France, citată anterior (punctul 67).

73 — Facem trimitere la punctul 141 din prezentele concluzii.

VII — Concluzie

163. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem Curții să se pronunțe după cum urmează:

„1) Respinge recursurile.

2) Republica Federală Germania, precum și Glunz și OSB Deutschland GmbH suportă propriile cheltuieli de judecată.”